

Dečja pesma Mirjane Stefanović je prirodni nastavak njene mladalačke pesničke avanture. Prve (ne-dečje) knjige Mirjane Stefanović *Voleti i Odlomci izmišljenog dnevnika* hrane se istim impulsima kao i njena prva dečja knjiga *Vlatko Pidžula*. Dok u svojim prvim knjigama govorno lice izražava duh oslobođene mladosti, bez mnogih, suvišnih obzira, i respekta prema tradicionalnim pedagoškim idealima, u *Vlatku Pidžuli* ono se podaje sveslobodama veličanstva deteta koje u svojim ludo razigranim predelima (na obalama reka, u zagrljaju mora!) ponovo osvaja svet za igru, veselost i slavlje mašte, a u poslednjoj dečjoj knjizi *Enca sa kredenca* govorno lice njene pesme obraća se *maloj deci* tražeći sada polja za zvučna imaginiranja i opijenosti prvih saznanja.

Predlogično mišljenje deteta neprestano inspiriše pesmu Mirjane Stefanović. Ona se osvežava magizmima detinjstva da bi izbegla sudbinu onog pesničkog iskustva koje gubi svoj prvobitni pesnički impuls za račun formalnih i racionalnih istraživanja. Ona se stalno vraća detinjstvu, što će reći da stalno oplodjava svoju pesmu elementima koje čine pesmu mladom: smislom za jednostavno i životno, jakim i neobaveznim imaginiranjem, šarmom igre i čudaštva, humornim pogledom i samosvešću o nadmoći dečjeg vremena.

Govoreći o detinjstvu izbliza, bez didaktičkih opsesija, ali i bez sklonosti da se prodaje infantilnim gestovima, Mirjana Stefanović je ostvarila samosvojno dečje pesništvo koje se u prostorima moderne dečje poezije ističe naročito nedistanciranošću pesnika od živog duha urbanog detinjstva, koje, opijeno od sebe, od svoje sopstvene pozicije „veličanstva“, od svesloboda koje mu se nude, razigrava svet stvari i pojava i ponovo ga stavlja pod svoju nemirnu, raskalašnu, živu i svojeglavu, samodopadljivu i vrcavu lupu imaginacije.

Dečja pesma Mirjane Stefanović osvetljena je srčanim suncem detinjstva. U njoj su združene jake vitalističke snage, ona vaspitava za jako življenje. Njena pesma podgreva i umnožava onu elementarnu „žed za životom“ koja je u biti detinjstva.

U poetici Mirjane Stefanović tradicionalni utopizmi prepuštaju svoje mesto utopijskim maštarijama samog detinjstva. Ono u sebi sadrži „tajni plamen“ koji podstiče i omogućuje sve druge utopizme koji potiču iz vaspitačkog sveta. U poeziji Mirjane Stefanović ostvaruje se jedna samosvojna moderna pesnička utopijska slika koja detinjstvo prikazuje kao svet za sebe, svestan svojih lepota i prednosti, sposoban da vlašću imaginacije i veseljaštva nadoknadi vrednosti koje od odraslih, verovatno, očekuje, a ne dobija.

Čitalac dečjih tekstova Mirjane Stefanović prisustvuje osvajačkom zamahu jakih fantazija detinjstva. Ova pesnikinja ima izuzetni nerv za životno i živo, za očigledno i svakodnevno. Stavljajući te svoje konkretno životne predloške odredbe pred razigranu osvajačku imaginaciju deteta. Unošenje imaginativnog u životno ona vrši sa takvom prirodnošću, da svojom pesmom uspeva da ostvari pravi dečji medij. To je jedan vid onog mašta-života koji je davno slutio Dušan Matić.

U poslednjoj svojoj fazi Mirjana Stefanović unosi u svoju dečju poeziju neke elemente dobrodušne zmajovanske poetike, te uz glas tinejdžerske samosvesti dodaje i poneki prizvuk melanholičnog i nostalgičnog obraćanja deci. Kod nje je to motivirano potrebom da se nade izlaz moderne dečje pesme iz razornih polja „kreativnog besa“, što je uglavnom nepotreban ustupak kreativnog pesnika pred zbunjenim pedagogom. Međutim, to njeno „skretanje“ samo je međučin u njenom dečjem stvaralaštvu. Ona izuzetno doslučuje elemente iz kojih se grade večni mitovi detinjstva. Voda i vatra nisu uzalud prisutni u njenoj pesmi izgovorenoj za sluh i ukus gradskog deteta prave sadašnjosti.



vladimir milarić

## srčano sunce mirjane stefanović

*U te k' na up u te u te  
u u te  
Mirjana  
dečje pesništvo*

## mirjana stefanović

### U SNU

U snu jedne nežne biljke  
vazduh plav je sve na ljiljke.

U snu jednog sivog vrapca  
vazduh zelen sve na žapca.

U snu jedne srebrn-ribe  
vazduh macast sve na šibe.

U snu jednog smeđeg oka  
vazduh srnast sav od skoka.

U snu koji sanja dete  
vazduh golem na planete.

U snu jednog crnog fate  
dečji vazduh sav na bate.

U snu plave vasiona  
čovек mali na atome.

### LJILJINA PESMA

Hrska hrska tanka trska,  
sve šapuće iza kuće  
vruće vruće,  
dve gugutke ko dve lutke  
na krovu se ljube čutke,  
dim se vije.  
zeljov spije,  
dete žvače  
medno sače,  
cveća tiho žuti šeboj,  
Vlatko, ti se mene ne boj.

### MIRJANA STEFANOVIĆ O MODERNOJ DEČJOJ POEZIJI

Od vere u prvobitni greh, moderni čovek kao da se predao veri u prvobitnu nevinost, poverenju u princip „čistih ruku“, mada je još svevi Avgustin primećio da nevinost detinja više potiče od slabosti udova nego od čistote srca.

Henri Džejms u svome „Okretanju zavrnja“ ide dotle da u deci vidi oruđe kojim princip zla pokušava da načne dobri sredi ni svet odraslih, svet normi i poretka.

„Lolita“ i njeni sledbenici predstavljaju poslednji korak u preocenjivanju deteta kao kulturnog simbola. Oni nevinost od iskustva formulišu kao vrstu moralne idioterije, kao opasnu slobodu od plodotvornih veza koje su kultura, civilizacija i sam „ratio“. Zadat je udarac dikensovsko-selindžerovskom mitu o zaveri odraslih protiv dece i utvrđuje se postojanje zavere čitavog modernog društva usmerene na glorifikaciju deteta.

Žrtva više nije dete, žrtve su odrasli. Krug se zatvorio i po ko zna koji put možemo uzviknuti: „Krajnosti me dodiruju“. Nekontrolisano predavanje iracionalnom pogubno je koliko i vladavina suvog razuma.

Kada misleća jedinka prizna svoj poraz pred svetom prevelikim da bi mogla da ga smesti u svoju glavu, jedan od inventivnih načina da se ta glava sačuva jeste trpanje iste u pesak infantilija.

Deci smo se obraćali sa „mala deco“ pa „draga deco“ i stigli do „poštovana deco“. Sledeći korak kao da će biti „jao deco“.

Potajno predviđam da će se „moderna izraz u našoj dečjoj literaturi“ uskoro naći u krizi i da ćemo na tom planu uskoro morati da izgrađujemo NOVE VREDNOSTI, jer gotovo sve stare su već, u svom kreativnom besu, razorili.